

## Uit het bestuur

Ongetwijfeld zijn het spannende weken geweest voor de collega's in het voortgezet onderwijs: de weken die de aanloop vormden tot de gedenkwaardige tweede maart 1998, de dag dat de vakbonden met de organisaties van schoolbesturen en directies een akkoord bereikten over hun CAO-conflict. De kop in *Het Onderwijsblad* van de Algemene Onderwijsbond van 7 maart 1998 kon niet (in) 'rooier' (inkt zijn afgedrukt): Per 1 augustus maximum-lestaak van 26 uur. De kleinere 'bovenkop' meldt in bescheidener – en relativerender – zwart: Cao-conflict voortgezet onderwijs opgelost met geld van Ritzen. 'De ritselaar!' denkt de lezer dan al gauw (ritselen: 3. (overg.) (inform.) bewerkstelligen (iets dat eig. niet door de beugel kan), 'versieren' meldt de Dikke Van Dale; de leerlingen van de hoogste twee groepen van het basisonderwijs en de eerste jaren van het voortgezet onderwijs hoeven van Van Dale nog niet van de pejoratieve betekenis van dit werkwoord op de hoogte gebracht te worden: (populair) in orde maken, regelen geeft althans het Basis Woordenboek Nederlands, bedoeld voor de genoemde doelgroep). En in de bond zelf is die gedachte ook niet helemaal afwezig als je althans afgaat op de oproep van die week aan niet-leden om lid te worden of aan leden om leden te maken die zoals elke week gebruikelijk op de achterpagina staat afgedrukt. Die oproepen zijn steeds groten-deels vormgegeven als dialoog tussen een vurig, vrouwelijk vakbondslid Marijke en een enigszins mopperig, mannelijk niet-lid Menno dat zich hoofdzakelijk ergert aan al dat vakbondsgedoe. De oproep kon de actualiteit kennelijk niet bijbenen, want het dialogiserende duo blijkt dan nog van geen 'overwinning' te weten. Maar over de gekozen tactiek mocht Marijke meer weten. 'Het zou wel eens heel verstandig kunnen zijn hem tot doelwit te kiezen,' antwoordt ze op Menno's opmerking dat 'Ritzen bagger (schijft) over al die onrust'.

Menno's opmerking verwijst natuurlijk naar die twee andere hoogtepunten in 'die spannende weken': de actiebijeenkomst in Utrecht in januari 1998 en de regionale 'februaristakingen' daarop volgend.

Van oorsprong en traditie is de VON misschien iets meer een Menno dan een Marijke. Anders gezegd: de VON heeft vaak het standpunt ingenomen: Laat de vakbonden hun belangrijk en onmisbaar werk doen en laat de VON háár werk doen. Van dat standpunt is het huidige bestuur in deze kwestie een klein beetje afgeweken. Dat zat zo.

In de bestuursvergadering van januari jongstleden stelde een van de bestuursleden de vraag of het niet dienstig zou zijn dat de VON zich publiekelijk achter de eisen van de bonden zou stellen. Iedereen weet hoe het met zo'n rondvraag kan gaan: iedereen zat op het puntje van haar of zijn stoel, klaar voor de spurt op het station. Maar ja, 't ging wél om een principiële kwestie! Gelukkig, de februarivergadering was vroeg genoeg om met een eventuele publieke stellingname niet als mosterd na de maaltijd te komen. En zo lag er in die februarivergadering een concepttekst met een bestuursverklaring tussen de stukken. De discussie heeft niet eens zo lang geduurd en anders dan bij Marijke en Menno: emoties en emotionele taal kwamen er nauwelijks aan te pas. De besluitvorming leidde ertoe dat ruim op tijd de onderstaande brief de deur uit ging.

## VON

Vereniging voor het Onderwijs in het Nederlands

## BESTUUR

Aan: Aob, VVO

Betreft: de docentenstakingen van 29 januari en 16-19 februari 1998

Datum: 20 februari 1998

Geachte dames, heren,

Het bestuur van de VON (Vereniging voor het Onderwijs in het Nederlands) heeft kennisgenomen van de eis van de onderwijsbonden dat de werkgevers met voorstellen komen die het mogelijk moeten maken om voor docenten met ingang van 1 augustus 1998 een maximum van 26 lessen van vijftig minuten per week te verwezenlijken, alsook van de weigering van werkgeversorganisaties om aan deze eis tegemoet te komen.

Het VON-bestuur is van mening dat de kwaliteit van het onderwijs in het Nederlands aan scholen voor voortgezet onderwijs als ook van het NT2-onderwijs al jaren te lijden heeft onder de hoge werkdruk, i.c. onder de onmogelijkheid om het voor de lessen noodzakelijk voor- en na-werk te verrichten in de tijd *binnen* de taakomvang die resteert na aftrek van de onderwijstijd. Een vermindering van de jaartaakomvang die niet gepaard gaat met een vermindering van deze onderwijstijd zal de werkdruk alleen maar doen toenemen. Deze toename zal de ongewenste effecten van de hoge werkdruk die nu al zichtbaar waren, nog versterken:

- \* Steeds meer docenten Nederlands zien zich gedwongen in deeltijd te gaan werken, waarbij sommige docenten voor een deeltijdfunctie 'kiezen' die in hun praktijk gelijkstaat aan een volledige werkweek aangezien zij wel bereid zijn om een volledig werkweek te werken, en andere docenten voor een deeltijdfunctie 'kiezen' die in hun praktijk weliswaar enige, maar nog altijd minder vrije dagdelen oplevert dan waar zij gezien de formele omvang van hun deeltijdfunctie recht op hebben. In beide gevallen kopen docenten vrije tijd doordat zij meer betaalde uren (meer salaris) inleveren dan ze er onbetaalde uren (vrije tijd) voor terugkrijgen.
- \* Weekeinden en vakanties zijn voor docenten Nederlands in toenemende mate slechts 'lesvrije' perioden.
- \* Tijd voor voorbereiding van onderwijsverbeteringen, waaronder de door de overheid geïnitieerde onderwijsvernieu-

wingen, wordt steeds schaarser.

- \* Tijd voor begeleiding van leerlingen buiten het klassikale lesverband, waaronder het door de overheid gepropageerde onderwijs op maat dat rekening houdt met verschillen tussen leerlingen, wordt steeds schaarser.
- \* Tijd voor aanpassing van de onderwijsstijl aan de meertaligheid van de leerlingpopulatie, wordt steeds schaarser.

Hierom spreekt ook het VON-bestuur zich uit voor een aanzienlijke reductie van het aantal lessen van vijftig minuten per week, in het bijzonder voor docenten Nederlands. Dat de kwaliteit van didactiek en vakinhoud zich niet onafhankelijk van de hiervoor beschikbaar gestelde tijd ontwikkelt, zou eigenlijk geen betoog behoeven.

Met vriendelijke groeten,

Sjaak Kroon  
voorzitter a.i.

Secretariaat: Majel Ruyters, p/a Instituut Nederlands KUN, Postbus 9103, 6500 HD Nijmegen.  
Tel. 024-3612898 (privé 073-6440598)  
Bank: ABN/AMRO rek.nr. 55.2432.520,  
Postbank: 3718146

Ook al in januari 1998 belde een VON-ner een van de bestuursleden en vroeg aandacht voor de zogenaamde LITEROM-kwestie. Voor de VON-ners uit het voortgezet onderwijs zal de kwestie veelal geen geheimen hebben. Globaal komt die hierop neer. Het Nederlands Centrum voor Bevordering van het Lezen (NBCL) verzamelt al jaren lang recensies van boeken uit kranten en tijdschriften en stelt kopieën daarvan aan abonnees (veelal (openbare) bibliotheken, maar ook sommige scholen en andere onderwijsinstellingen) beschikbaar. Een aantal jaren geleden is die knipselkrant gedigitaliseerd. Dat maakte het zoeken, bijvoorbeeld voor leerlingen die een werkstuk over een boek aan het maken waren veel eenvoudiger en sneller. Zeker rond het experimenteren met leesdossiers - als voorbereiding op de invoering van het nieu-

we eindexamenprogramma Nederlands, dat het werken met leesdossiers verplicht stelt - nam het aantal leerlingen dat van LITEROM gebruik maakte, snel toe.

Maar nu komt het probleem. De Nederlandse Journalisten Vereniging (NJV) vat het digitaliseren van krantenartikelen op als hergebruik van die artikelen waarvoor toestemming van de betreffende auteur nodig is en waarover opnieuw auteursrechten verschuldigd zijn. Samen met de Zeeuwse criticus Hans Warren - die al meer dan 25 jaar literaire kritieken schrijft voor de Provinciale Zeeuwse Courant - spande de NJV een proces aan om in het geval van LITEROM haar opvatting aan een rechterlijk oordeel te onderwerpen. De precieze uitslag van het proces kent het bestuur thans niet, maar effect op de mogelijkheden tot gebruik van LITEROM sorteerde het niet. Dat bleek anders te liggen bij een uitspraak in hoger beroep. Daaraan verbond de NCBL de consequentie alle abonnees te gebieden LITEROM terug te sturen en in ieder geval niet meer toe te staan LITEROM te raadplegen.

En daar zaten de leerlingen van de VON-ner die in januari belde: hoe moest het nu verder met hun leesdossiers? Kon de VON niet protesteren bij het ministerie: dat stelde toch binnenkort het leesdossier verplicht?

Ook deze kwestie besprak het bestuur in haar februarivergadering. De besluitvorming leidde ertoe dat het bestuur de minister schriftelijk zal wijzen op deze problematiek en hem zal verzoeken te proberen een oplossing te bedenken. (Door omstandigheden is de tekst van deze brief niet beschikbaar op het moment van het schrijven van deze Info. Als het relevant blijkt, verschijnt die in de volgende aflevering.)

Inmiddels heeft de al eerder genoemde VON-ner gemeld dat er half maart een nieuw proces gevoerd wordt en dat de NCBL daarbij een steuntje in de rug van de VON (en andere organisaties) goed zou kunnen gebruiken. Het bestuur moet zich nog beraden of het die steun wil geven.

Tenslotte. De geïnteresseerde VON-ner verwacht op goede gronden in deze VON-

info de aankondiging van de ledenvergadering 1998 te vinden, inclusief de agenda. Het bestuur is statutair verplicht minstens eenmaal per jaar een ledenvergadering te houden. Het bestuur heeft besloten zich dit jaar tot dat minimum te beperken. Mede in verband met de zoektocht naar een nieuwe voorzitter heeft het bestuur besloten die ene vergadering in de herfst te organiseren en niet zoals gebruikelijk in het voorjaar.